

د غني خان د شاعري يوه تقابلي جائزه

پروفېسر عزيز قريشي

او کله چې د عشق په مستانه چغو سر شي نو مستي او خمار ئې بيا د عمر خيام په رنگ کښې رنگ وي. د غني خان د بلا رنگونو احاطه خو په يوه مضمون کښې کول ډېره گرانه ده. دلته صرف د هغه د فطرت د عکاسۍ ډکه شاعري د ورډزورته سره په مقابل کښې ږدو. Words Worth د فطرت عکاس شاعر د هغه د فطرت نندارې چې په سطحي ډول گوري وينې د Westminster Bridge نه د فطرت رنگونه راټولوي.

ورډزوتهد گلونو د رنگونو (Daffodils) د بلبلانو د چغار، د اوبو د شرنګا فطرتي منظرونو نه خوند اخلي.

هم په دې ډول د غني خان "زما محل" هم د فطرت د دغه نندارو او بنائست بنکلي مرقع ده. د فطرت بنائست کښې د غني خان تخيل نور هم بنائست سېوا کړې دې. داسې په بنکلي انداز چې سرې ورته گوته په حله پاتې شي.

د سيند د سپينو شګو نه مې جوړ کړو يو محل دې ټول خرګي جهان ورته حېران حېران کتل قالين مې پکښې خور کړو د سرو پاڼو د گلاب اوچت ئې دېوالونه د سازونو د رباب بيا رنگ مې ورله ورکړو د خوبونو د شباب هر گل مې ورله راوستو ماليار مې کړه بلبل دې ټول خرګي جهان ورته حېران حېران کتل

د خاڅکو د شبنم نه مې بنائسته جوړ کړو امېل نرګس مې په غېږ راوړه هم مېلمه مې کړو رامېبل

د پښتو چې کله بخت را بېدار شو نو خدائے پاک ور کښې د خوشحال خان خټک غوندي نابغه روزگار وزېږولو چې هغه دا ژبه په هر ډول بنائسته و اراسته کړه. د هغه دا وېنا سل په سله حقه ده چې:

که د نظم که د نثر که د خط دے
په پښتو ژبه مې حق دے بې حسابه
يا دا چې:

په فارسي ژبه کښې نور تر ما بهتر دي
په پښتو ژبه مې مۀ غواړه مثال
خوشحال يو سنگ ميل ؤ.

د ارتقاء په دغه سفر کښې پښتو د يو بل سنگ ميل نه راتېره شوه. په دې جديد ادب کښې په شلمه پېړۍ کښې د وخت د تقاضو سره هم آهنگ ډېرو ليکوالو پښتو ته ډېر څه ورکړل.

په دې ليکوالو کښې غني خان پښتو د خوانۍ او مستۍ په درشل ودروله. پښتو ئې داسې غني کړه چې د سيالۍ په لحاظ ئې مونږ د دنيا د ادبياتو سره په مقابل کښې کېښودې شو.

غني خان يو داسې نابغه چې په يو وجود کښې بلا روحونه لري. دا د رنگ و نور شاعر چې د فطرت عکاسي راواخلي نو د انگرېزي ژبې د ورډزورته په شکل راخرګند شي او چې په زړه کښې ئې د رومانيت سمندر په چپو شي نو په دې وخت د انگرېزي ژبې د (Keats) په څېره کښې بربښنا کوي

نسیم په خدا راوړه زیر گلونه د چامبیل
 شراب مې ورله ورکړل بیا د اوبسکو د بلبل
 دې ټول خرگی جهان ورته حبران حبران کتل
 وره زورته چې کله د فطرت په نندارو کښې
 Solitary Reaper په نظر شوي نو هغه دې غرخنې
 پېغلې او د هغې حسن ته خراج پېش کړې دے د
 هغه دغه نظم سره په تقابل کښې د غني خان "گلې" د
 فطرتي حسن شاهکار ده.

ته چې ښکلې بې بهائې
 زما دین زما دنیا ئې
 که چینه ده که ابشار
 ستا د مخه پرې بهار
 ته ئې جوړه کړې حسینه
 گل بدنه گل رنگینه

Solitary Reaper سره خوا په خوا مونږ د غني
 خان یو بل نظم هائے هائے زما لېلې کېښودے شو
 چې د حسن ښکلي امتزاج نه ډک د فطرت عکاس
 نظم دے.

دغه نظم د تخېل په وزرو ډېر اوچت سفر کوي
 خو اخري بندونه ئې د خپل چاپېرچل تراخه
 حقیقتونه هم رانغښتي دي.

وره زورته د انگرېزی په ادب کښې د ښکلو
 مرغانو اوازونو شاعر هم یادېږي. دوي په خپله
 شاعرۍ کښې د کوئل د چرچنو او نور داسې گڼ
 مرغان یاد کړي دي چې اوازونه ئې انساني غوږو ته
 خوند ورکوي.

غني خان هم د فطرت د دغو ښکلو مارغانو په
 ژبه بلا ډېر نظمونه لیکلي، تارو، تنزری د ایلم
 توتیان، د حیدرآباد د جېل په زمانه کښې دهغوي
 شاهکار نظمونه دي. غني خان په دې احاطه کښې د

کوئترو اوازونه، د تارو چق چق، چیندو خو اوازونه
 اورېدل نو په دې تاثیر لاندې هغه په دېو ټولو
 مشاهداتي نظمونه لیکلي.

د انگرېزی ژبې Words Worth رومانې
 شاعري لکه د سیند د چپو زور لري هم شور لري او
 په دې لړ کښې هغه د Romantic Poet گرځولې ده.
 د "Words Worth" "It is a beautiful evening"
 رومانې رنگ له کبله یو شاهکار نظم دے.

په دې تقابل کښې د غني خان ټوله شاعري د
 رومانیت نه ډکه ده. د هغه هر یو نظم کښې مینه په
 غورځنگونو ده. مستي په چپو ده، خمار نور هم په
 مستېدو دے.

چې ځواني وي او مستي وي او جانان وي او ډک جام ډېر
 گلونه لري یاران وي یو رنگین غونډې ما بنام ژوند خه
 اوروي او شه نوروي سرې لمبې لکه تنوروي
 په دې ژوند به زه ورځار کړم جنتونه ستا تمام
 د غني خان شاعري د حسن او ښکلا عکاسه
 ده. خیال او بنائست غني خان سره اوږه په اوږه سفر
 کوي او چې خیال د بنائست په نندارو ډوب شي نو
 د غني قلم غزونې وکړي.

د غني خان وجداني کیفیت چې په چپو راشي
 نو بیا دومره په بره تگ روان کړي چې عقل لاندې
 ورته حبران دریان گوري.

د پښتو غني داسې غني دے چې هیڅ د روایت
 په لار منزل نه کوي، ځان ته خپله لار جوړوي او ځانته
 خپل منزل ټاکي. په دې حواله د هغه مقام و
 انفرادیت ځان ته یو بېل امتیاز لري.

زه یم زه یم رنگ سرور او شرنگار زه یم
 د جانان سترگو کښې مړاوے خمار زه یم